

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 496/2025-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom, Jesenná 8, Prešov, proti uzneseniu Okresného súdu Prešov č. k. 29C/229/2015-2017 zo 6. marca 2025 takto

rozhodol:

1. Uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 29C/229/2015-2017 zo 6. marca 2025 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Prešov č. k. 29C/229/2015-2017 zo 6. marca 2025 **zrušuje a vec vracia** Okresnému súdu Prešov na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. mája 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd napadnutým uznesením okresného súdu. Navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 496/2025-18 z 24. septembra 2025 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol stranou v konaní vedenom okresným súdom v procesnom postavení žalobcu, ktorý sa proti žalovanému mestu Prešov domáhal zaplattenia náhrady za užívanie nehnuteľnosti. Okresný súd rozsudkom č. k. 29C/229/2015-1612 z 9. decembra 2020 zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľovi 159 320,47 eur s príslušným úrokom z omeškania (I), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II) a výrokmi III a IV rozhodol o priznaní nároku na náhradu trov konania. Krajský súd v Prešove na základe odvolania sťažovateľa i žalovaného rozsudkom sp. zn. 12Co/21/2021 z 30. septembra 2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v II. zamietavom výroku (výrok I), zmenil rozsudok v I. vyhovujúcom výroku tak, že žalobu zamietol (výrok II), a žalovanému priznal proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov celého konania v plnom rozsahu s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (výrok III). Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie pre nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a žiadal, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. O podanom dovolaní rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 2Cdo/53/2022 z 30. mája 2024 tak, že dovolanie odmietol a žalovanému priznal proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu (bod 39) vyplýva, že podľa najvyššieho súdu sťažovateľ neopodstatnene namietal nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mu mal znemožniť uskutočňovanie procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP], a preto dovolanie ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP. Sťažovateľom uplatnené dôvody dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP najvyšší súd taktiež nepovažoval za prípustné, a preto dovolanie aj v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

4. Podaniami z 15. augusta 2024 a 27. septembra 2024 sťažovateľ doručil okresnému súdu žiadosť o rozhodnutie o vrátení zaplatteného súdneho poplatku za dovolanie (v poradí prvou žiadosťou vo výške 50 % a druhou žiadosťou v plnej výške, pozn.). Okresný súd uznesením č. k. 29C/229/2015-2008 z 10. februára 2025 vydaným vyššou súdnou úradníčkou návrh sťažovateľa na vrátenie súdneho poplatku za dovolanie zamietol s odôvodnením, že podľa § 11 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) sa poplatok nevráti, ak bolo dovolanie odmietnuté z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, pričom z uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že dovolací súd dovolanie sťažovateľa odmietol z dvoch dôvodov, a to ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP a taktiež podľa § 447 písm. f) CSP. Dospel tak k záveru, že z § 11 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, ako ani zo žiadneho iného ustanovenia tohto zákona nevyplýva, že by mal byť sťažovateľovi vrátený súdny poplatok vo výške 50 % v prípade, ak bolo dovolanie odmietnuté podľa rôznych ustanovení Civilného sporového poriadku, keďže je potrebné posudzovať dôvody

odmietnutia dovolania ako jeden celok. Napadnutým uznesením bola sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu vydanému vyššou súdnou úradníčkou zamietnutá s odôvodnením, že nie je v právomoci súdu prvej inštancie, aby v konaní o návrhu žalobcu na vrátenie súdneho poplatku za podanie dovolania preskúmaval správnosť rozhodnutia najvyššieho súdu, ako aj obsah dovolania podaného žalobcom. Konštatoval, že sťažovateľ nárok na vrátenie súdneho poplatku za podané dovolanie nemá, pokiaľ bolo jeho dovolanie rozhodnutím najvyššieho súdu odmietnuté pre jeho neprípustnosť podľa § 447 písm. c) CSP bez ohľadu na existenciu ďalšieho dôvodu odmietnutia dovolania podľa § 447 písm. f) CSP. Poukázal pritom na závery uznesenia ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 363/2021, ktorá sa týkala nevyhovenia žiadosti žalobcu o vrátenie súdneho poplatku za dovolanie, ktoré bolo v uvedenej právnej veci rovnako odmietnuté z dvoch dovolacích dôvodov podľa § 447 písm. c) a f) CSP. Ústavný súd v spomenutej veci ústavnú sťažnosť odmietol, pričom za ústavný považoval taký výklad § 11 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého v prípade odmietnutia dovolania podľa § 447 písm. c) CSP sa súdny poplatok za dovolanie nevracia bez ohľadu na existenciu prípadného ďalšieho dôvodu odmietnutia dovolania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti napadnutému uzneseniu o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu o zamietnutí návrhu sťažovateľa na vrátenie súdneho poplatku za dovolanie podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje arbitrárnosťou, nepreskúmateľnosťou, a preto ústavnou neudržateľnosťou spočívajúcou v tom, že okresný súd:

a) nedal žiadnu odpoveď na kľúčovú námietku sťažovateľa týkajúcu sa porušenia jeho právnej istoty a legitímnych očakávaní založených prechádzajúcimi rozhodnutiami okresného súdu, ktorý v sťažovateľom označených štyroch konaniach pri odmietnutí dovolania najvyšším súdom v časti z dôvodu podľa § 447 písm. c) CSP a v časti podľa § 447 písm. f) CSP rozhodol o vrátení súdneho poplatku za dovolanie minimálne v rozsahu 50 %;

b) sa odmietol zaoberať argumentáciou sťažovateľa vo vzťahu ku skutočnosti, že mu nie je možné pričítať odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. c) CSP, keďže z uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že odmietnutie dovolania sťažovateľa podľa § 447 písm. c) CSP sa týkalo len marginálnej časti, teda poslednej (piatej) dovolacej otázky vznesenej sťažovateľom v predmetnom dovolaní (pozri bod 38 uznesenia najvyššieho súdu, pozn.), pričom z obsahu dovolania žiadnym spôsobom nevyplýva, že túto otázku sťažovateľ žiadal posúdiť optikou porušenia práva na spravodlivý proces. Námietku porušenia práva na spravodlivý proces „vyfabrikoval“ sám dovolací súd, pretože v dovolaní vo vzťahu k poslednej (piatej) otázke žalobca takúto námietku nikdy nevzniesol a po dovolacom súde takýto prieskum nepožadoval;

c) neadekvátne poukázal na závery vyslovené vo veci sp. zn. IV. ÚS 363/2021, keďže uznesenie prijaté ústavným súdom v označenej veci nie je aplikovateľné pre rozdielnosť skutkových okolností a právnej argumentácie.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd prostredníctvom zákonnej sudkyne k sťažnosti uviedol, že ju považuje za neopodstatnenú z dôvodu, že pri rozhodnutí postupoval v súlade s rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, konkrétne v súlade s rozhodnutím ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 363/2021, v ktorej bola odmietnutá ústavná sťažnosť týkajúca sa konania, v ktorom nebolo vyhovené žiadosti žalobcu o vrátenie súdneho poplatku za dovolanie, ktoré bolo odmietnuté z dvoch dovolacích dôvodov rovnakých ako v predmetnej právnej veci podľa § 447 písm. c) a f) CSP. Zopakoval, že nebolo v právomoci súdu prvej inštancie, aby v konaní o návrhu sťažovateľa na vrátenie súdneho poplatku za podanie dovolania preskúmaval správnosť rozhodnutia najvyššieho súdu, ako aj obsah podaného dovolania.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

7. Oznámením z 2. októbra 2025 ústavný súd upovedomil žalovaného ako zúčastnenú osobu o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa (§ 126 zákona o ústavnom súde) a umožnil mu vyjadriť sa k nej v lehote 14 dní od doručenia upovedomenia. V stanovenej lehote ani do rozhodnutia ústavného súdu sa zúčastnená osoba nevyjadrila.

III.3. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že okresný súd sa vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti vôbec nevysporiadal s nosnými sťažnostnými námietkami sťažovateľa a neposkytol odôvodnenie svojho postupu. Zotrval na dôvodnosti svojej ústavnej sťažnosti a žiadal rozhodnúť v zmysle sťažnostného petitu.

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, ako aj základného práva vlastníť majetok a práva na pokojné užívanie majetku je založená na jeho tvrdení o arbitrárnosti a nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia, ktoré sa nezaoberalo kľúčovými námietkami sťažovateľa vymedzenými v bodoch 5a) a 5b) tohto uznesenia a neadekvátne poukázalo na závery vyslovené ústavným súdom vo veci sp. zn. IV. ÚS 363/2021, ktoré nie je v prejednávanej veci aplikovateľné pre rozdielnosť skutkového a právneho stavu.

11. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne,

ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09). Pod prílišným formalizmom sa rozumie taká interpretácia ustanovenia, pri ktorej striktné trvanie na formálnych stránkach práva neplní žiadnu rozumnú funkciu, ale, naopak, popiera samotný zmysel a účel právnej úpravy (m. m. IV. ÚS 19/2012).

12. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). K porušeniu práva na spravodlivý proces dochádza aj vtedy, ak všeobecný súd urobí právny záver, ale nevysporiada sa so skutočnosťou, ktorej zohľadnenie je podstatné alebo nevyhnutné na právne posúdenie veci. Rozhodnutie obsahujúce takéto odôvodnenie je svojou povahou arbitrárne.

13. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Za arbitrárne, resp. nedostatočne zdôvodnené je treba považovať rozhodnutie všeobecného súdu aj v situácii, keď všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (I. ÚS 154/2005).

14. Na účel posúdenia sťažostnej argumentácie sa ústavný súd oboznámil s obsahom dovolania sťažovateľa podaného proti rozsudku krajského súdu č. k. 12Co/21/2021-1764 z 30. septembra 2021, ktoré tvorí prílohu ústavnej sťažnosti, pričom zistil, že sťažovateľ v podanom dovolaní namietal nesprávne právne posúdenie veci (celkovo piatich právnych otázok, pozn.), opierajúc ho o dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, podľa ktorých je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Najvyšší súd vo svojom uznesení sp. zn. 2Cdo/53/2022 z 30. mája 2024, ktorým rozhodol o odmietnutí dovolania sťažovateľa vo vzťahu k piatej otázke, „*či je porušením princípu právnej istoty, ak ten istý senát odvolacieho súdu nedá na právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach rovnakú odpoveď?*“, uviedol, že napriek tomu, že sťažovateľ vo vymedzenej časti dovolania oprel o dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dôvodiac tým, že odvolací súd sa v danej veci odklonil od svojich predchádzajúcich rozhodnutí a nerešpektoval tak princíp právnej istoty, legitímneho očakávania, rovnosti a zákazu diskriminácie, keď ten istý senát odvolacieho súdu pri dvoch svojich predchádzajúcich rozhodnutiach (sp. zn. 12Co/44/2019 a sp. zn. 12Co/13/2021) vychádzal z toho, že ak žalovaný nepreukázal realizovanie stavby v súlade s platnými stavebnými predpismi, je potrebné aplikáciu zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky, a o zmene a doplnení

niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z. z.“) na takýto skutkový stav vylúčiť a vychádzať z toho, že žalovaný užíva nehnuteľnosť žalobcu bez právneho dôvodu, pričom v prejednávanej veci zhodnú situáciu posúdil inak, v podstate ňou sledoval len odpoveď na to, či je možné aplikovať zákon č. 66/2009 Z. z. aj v prípade, ak nebolo preukázané, že stavba bola realizovaná v súlade so stavebnými predpismi. Najvyšší súd tak vyhodnotil, že položená otázka má v danom prípade povahu akademickú, ktorej zodpovedanie by nevedlo k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Dodal, že dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je len odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, rozdielne rozhodovanie toho istého senátu odvolacieho súdu v obdobných veciach ním nie je. Zároveň podľa obsahu dovolanie k piatej otázke posudzoval aj ako dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, teda ako námietku, že odvolací súd svojím nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces so záverom, že vyjadrenie odvolacieho súdu k námietke sťažovateľa, že v prejednávanej veci mala byť otázka, či ide o oprávnené stavby, posúdená rovnako ako v konaniach odvolacieho súdu vedených pod sp. zn. 12Co/44/2019 a sp. zn. 12Co/13/2021, je dostatočným zdôvodnením odlišného stanoviska v obdobnej otázke, preto konanie na odvolacom súde netrpí vadou zmätočnosti v intenzite porušujúcej právo na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, a teda prípustnosť dovolania ani z tohto ustanovenia nevyplýva.

15. Z obsahu dovolania, ako aj odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd zistil, že sťažovateľ vo vzťahu právneho posúdenia vzniku zákonného vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. v prípade (ne)realizovania stavby v súlade s platnými stavebnými predpismi podané dovolanie explicitne oprel o dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dôvodiac odklonom krajského súdu vo veci vyriešenia tejto právnej otázky od svojich dvoch predchádzajúcich rozhodnutí. Dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nebol sťažovateľom vo vzťahu k dovolaním vymedzenej piatej otázke uplatnený, keď sťažovateľ namietal výhradne nesprávne právne posúdenie vymedzenej otázky. Sťažovateľom položenú právnu otázku najvyšší súd vyhodnotil ako akademickú, ktorej zodpovedanie by nevedlo k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia, čo zodpovedá odmietnutiu dovolania v tejto časti podľa § 447 písm. f) CSP pre neodôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi, resp. nevymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom uvedeným v § 431 až § 435. Nad rámec uvedeného však dovolanie k piatej otázke posudzoval aj z hľadiska naplnenia dôvodu prípustnosti podľa § 420 písm. f) CSP, a to napriek tomu, že sťažovateľ tento dôvod prípustnosti neuplatnil, vyhodnotiac dovolanie v tejto časti ako procesne neprípustné [§ 447 písm. c) CSP].

16. V odôvodnení napadnutého uznesenia, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o zamietnutí návrhu sťažovateľa na vrátenie súdneho poplatku za dovolanie, okresný súd vo vzťahu k sťažovateľom uplatneným námietkam uviedol, že nie je v jeho právomoci v konaní o návrhu žalobcu na vrátenie súdneho poplatku za podanie dovolania preskúmať správnosť rozhodnutia najvyššieho súdu či obsah dovolania podaného žalobcom. Ďalej dôvodil, že zo žiadneho ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch nevyplýva, že by mal byť žalobcovi vrátený súdny poplatok vo výške 50 % v prípade, ak bolo dovolanie odmietnuté podľa rôznych ustanovení Civilného sporového poriadku. Okresný súd teda akcentoval, že nie je relevantné, v akej časti bolo dovolanie odmietnuté podľa § 447 písm. f) CSP a v akej podľa § 447 písm. c) CSP, pretože dôvody odmietnutia dovolania je potrebné posudzovať ako celok. V tejto súvislosti

poukázal aj na právny záver ústavného súdu vyslovený vo veci sp. zn. IV. ÚS 363/2021, v zmysle ktorého ústavný súd považoval za ústavne súladný taký výklad § 11 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého v prípade odmietnutia dovolania podľa § 447 písm. c) CSP sa súdny poplatok za dovolanie nevracia bez ohľadu na existenciu prípadného ďalšieho dôvodu odmietnutia dovolania.

17. V okolnostiach prerokovávanej veci ústavný súd hodnotí postup okresného súdu pri interpretácii a aplikácii § 11 ods. 3 prvej vety zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého poplatok splatný podaním žaloby, návrhu na začatie konania, odvolania, žaloby na obnovu konania alebo dovolania sa vráti, ak sa konanie zastavilo, ak sa žaloba, návrh na začatie konania, odvolanie, žaloba na obnovu konania alebo dovolanie odmietlo alebo vzalo späť pred prvým pojednávaním bez ohľadu na to, či bol vydaný platobný rozkaz; to neplatí, ak bolo dovolanie odmietnuté z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, ako formalistický, vedúci k zjavnej nespravodlivosti. V danej veci je rozhodujúcou tá skutočnosť, že najvyšší súd dovolanie preskúmal aj z hľadiska naplnenia vady zmätočnosti, čo však sťažovateľ v podanom dovolaní nepožadoval a zmätočnosťnú vadu ako dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP neuplatnil. Ak potom pre nezistenie tejto vady v odvolacom konaní bolo dovolanie odmietnuté ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP, nemôže ísť táto okolnosť na ťarchu sťažovateľa pri rozhodnutí o vrátení poplatku za dovolanie. Takýto postup nie je v súlade s účelom a zmyslom § 11 ods. 3 prvej vety zákona o súdnych poplatkoch, ktorým je posilnenie zásady zodpovednosti dovolateľa, ktorý je v dovolacom konaní povinne zastúpený advokátom, za výsledok dovolacieho konania. Ak sťažovateľ v dovolacom konaní nepožadoval prieskum rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska existencie väd zmätočnosti, v kontexte nároku na vrátenie súdneho poplatku za dovolanie mu potom nemožno pričítať ani zodpovednosť za takéto posúdenie zo strany najvyššieho súdu, ústiť do odmietnutia dovolania ako neprípustného.

18. Možno tak prisvedčiť sťažovateľovi, že v uvedenej veci nie sú aplikovateľné ani právne závery vyslovené vo veci sp. zn. IV. ÚS 363/2021, pretože ústavný súd sa v nej nezaoberal situáciou neuplatnenia dôvodu prípustnosti dovolania dovolateľom, pre ktorý bolo dovolanie ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietnuté, ale riešil len otázku nároku na vrátenie poplatku za dovolanie v prípade jeho odmietnutia z dvoch dôvodov, a to pre neprípustnosť podľa § 447 písm. c), ako aj pre existenciu ďalšieho dôvodu jeho odmietnutia podľa § 447 písm. f) CSP.

19. Ústavný súd hodnotí napadnuté uznesenie vo veci vrátenia súdneho poplatku za podané dovolanie ako neprípustne formalistické, bez zohľadnenia všetkých relevantných okolností, popierajúce zmysel a účel inštitútu súdnych poplatkov, čo tiež neakceptovateľne zasahuje do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ako aj základného práva vlastníť majetok a práva na pokojné užívanie majetku. Ústavný súd preto vyslovil porušenie uvedených práv sťažovateľa napadnutým uznesením okresného súdu (bod 1 výroku tohto nálezu).

20. Keďže napadnutým uznesením okresného súdu o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu o zamietnutí návrhu sťažovateľa na vrátenie súdneho poplatku za dovolanie došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bolo potrebné v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde rozhodnúť o jeho zrušení a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

21. Po vrátení veci bude úlohou okresného súdu opätovne posúdiť sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o zamietnutí jeho návrhu na vrátenie súdneho poplatku za dovolanie, pričom bude viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

V.

Trovy konania

22. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom (bod 3 výroku tohto nálezu). Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2025 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 371 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 14,84 eur) predstavuje 771,68 eur a po pripočítaní dane z pridanej hodnoty podľa § 18 ods. 3 vyhlášky trovy pozostávajú zo sumy 949,17 eur. Ústavný súd náhradu trov za vyjadrenie nepriznal, pretože išlo v zásade o parafrázu už známych skutočností a argumentov.

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu